

vyhověno schvalovacím výměrem ze dne 4. X. 1945) a v porevolučních dobách, kdy bylo právě nejvíce případů předčasného propuštění v důsledku očistné akce v závodech a v podnicích, nefungovaly vůbec?

Také v případě příkázání k pracím, jejíž neodkladné provedení vyžadují důležité zájmy veřejné podle dekretu presidenta republiky ze dne 1. října 1945 o všeobecné pracovní povinnosti č. 88/45 Sb., jest nutný předchozí souhlas okresního úřadu

ochrany práce při předčasném propuštění a při předčasném vystoupení z pracovního poměru, poněvadž mezi podmínky z všeobecné zásady zrušení pracovního poměru s předchozím souhlasem okresního úřadu ochrany práce nebyl do ustanovení § 13 odst. 3 cit. dekretu, který koresponduje ust. § 2 odst. 2 vl. nař. č. 15/45, pojat případ. rozvázání pracovního poměru z důležitých důvodů bez doručení výpovědní lhůty.

Věra Kizlinková.

Literatura.

Vladimír Verner: **Státní občanství**, 1945, str. 48, cena 15 Kčs.

V úvodu upozorňuje autor na to, že dekret presidenta republiky ze dne 2. srpna 1945, č. 83 Sb. je vydán v rámci opatření, jimiž má být proveden odsun Němců a Maďarů z území Čsl. republiky a že s tohoto hlediska nutno posuzovati všechna jeho ustanovení, jež jsou tvrdá a že nebude na místě ani benevolentní provádění jich v praxi. Autor pak podává výklad textu dekretu tak, jak se bude dít oficiálně. Proto výklad skoro výhradně tvoří oběžník ministerstva vnitra ze dne 24. srpna 1945, rozdělený do jednotlivých paragrafů, což velmi usnadňuje přehled a výklad. Autorovy doplňky k jednotlivým ustanovením jsou jen stručné. V přílohách jsou otištěny vzorce různých osvědčení a vzor vyšetřovacího archu, které taktéž již byly připojeny k cit. výnosu ministerstva vnitra. Nové jsou vzorce žádostí o osvědčení národní spolehlivosti, zjištění o zachování státního občanství, žádosti o vrácení a osvědčení státního občanství.

Ústavní dekret ze dne 2. srpna 1945 je velmi stručný (celkem 6 paragrafů) a v konstrukci jasný; má však řadu pojmů, kterým teprve praktické provádění dá plný obsah a které ani komentář nemůže prozřetím blíže vysvětliti. Co znamená na př. přihlásiti se za Němce nebo Maďary pod donucením, nátlakem neb okolnostmi zvláštního zřetele hodnými (§ 1, odst. 4), co zna-

mená, že osoby se nikdy neprovinily proti národu českému a slovenskému a že trpěly pod nacistickým nebo fašistickým terorem (§ 2, odst. 1), co znamená, že žadatel neporušil povinnosti čl. státního občana (§ 3)? Který skutkový obsah odpovídá těmto t. zv. generálním klausulím ponecháno je volné úvaze úřadu; rozhodnutí úřadu bude se opírat o skutkové zjištění a dobrozdání v prvé řadě místních výborů (v Praze vyžaduje si popisný referát ještě vyjádření magistrátního okresního a policie). Poněvadž občanství je záležitostí celostátní, jest správné, že každé osvědčení, zachování i vrácení čl. občanství musí povolit v konečné instanci ministerstvo vnitra a to buď že listiny, vydané okresním národním výborem schvaluje (§ 1, odst. 4) nebo o žádostech rozhoduje (§ 2, odst. 2 a § 3). Ministerstvo a zemské národní výbory jako odvolací instance tudíž určí, jaký a jaké intenzity musel býti nátlak neb které okolnosti jsou hodny zvláštního zřetele a které nikoliv, co jest a co není proviněním proti národu českému a slovenskému, které byly povinnosti čl. státního občana, jež nesměly býti porušeny a zda utrpěním pod nacistickým a fašistickým režimem bylo jenom věznění v žalářích neb koncentračních táborech či též jiné formy teroru? — Důležitost publikace min. rady Verner, který jest přednostou odděl. min. vnitra pro státní občanství, jest patrna také z toho, že prvé vydání bylo v brzkou rozebráno a že pro blízkou dobu je chystáno vydání nové, rozšířené.

Koblížek.

Dr. Zdeněk Nešpor: **Národní správa průmyslových a řemeslných podniků**. Orbis, Praha 1945, str. 204, cena Kčs 40,—.

Poměrně obsáhlá knížka Nešporova jest rozdělena ve dvě části, z nichž prvá obsahuje systematický výklad dekretu, a to s hlediska správy průmyslových a řemeslných podniků, zatím co část druhá obsahuje příslušné normy, totiž dekret č. 5/45 Sb., směrnice národním výborům ze dne 18. VI. 1945, všeobecné směrnice pro národní správce ze dne 18. VI. 1945 a konečně jednacím řád pro národní správce z téhož dne.

Výklad sám je rozdělen v deset kapitol, v nichž je systematicky probrána látka dekretu, směrnic i jednacím řádu.

Výklad jest — jak bylo již řečeno a jak plyne i z názvu knihy — podáván s hlediska správy průmyslových a řemeslných podniků. Toto omezení není však důsledně dodržováno a namnoze knížka pojednává o otázkách všeobecných.

Výklad jest velmi podrobný, obsahuje řadu vzorů a jeho velkou předností je přehlednost a dosti podrobné vyčerpání látky.

Přes tuto podrobnost a značnou úplnost nemá zřejmě Nešporova knížka ambicí vědeckých, i když namnoze si všímá různých problémů dekretu a vyslovuje o nich vlastní názor. Účelem knihy jest patrně podati co možná neúplnější přehled právního stavu národní správy průmyslových a řemeslných podniků, kteréhožto účelu autor s velkou svědomitostí a znalostí látky zajisté dosáhl.

Co se celkového pojetí týče, zpracovává autor dekret, oboje směrnice a jednacím řád jako celek. z něhož čerpá svůj systematický přehled. Toto pojetí jest zajisté v zásadě správné.

V jednotlivostech však proti němu mám dvě námitky. Především § 1 dekretu č. 5/1945 Sb. tvoří samostatný celek, rovnocenný s ostatkem dekretu, což v Nešporově pojetí není nijak zdůrazněno. Za druhé se domnívám, že dekret č. 5/1945 Sb. a směrnice a jednacím řád nejsou rovnocenné, nýbrž jsou — ačkoliv jsou navzájem funkcionálně spjaty — v různých vrstvách právního řádu. Směrnice a jednacím řád čerpají svou moc právě z dekretu č. 5/1945 Sb. (zejména z § 22, odst. 4), což však Nešpor přehlíží a přijímá směrnice i jednacím řád jednotně a tudíž nekriticky v těch částech, kde dekretem nejsou kryty. Tak především přijímá odstavec 4, hlavy XII. směrnic národním výborům (str. 15, 16, 90, 185), jenž vykládá § 24 dekretu tak, že restituovati lze jen

majetek, kterého žadatelé pozbyli bez jakékoli náhrady. O tomto výkladu, jenž není opřen v dekretu a duchu jeho odporuje, viz více v recenzi knížky dr. Kočky a dr. Palečkové. Rovněž přijímá Nešpor odst. 6, hlavy XII. těchto směrnic, jenž praví, že v nepochybných případech bude účelno národní správu nezaváděti, nýbrž vydati ihned rozhodnutí o vynětí z národní správy (str. 22, 185). Nelogičnost a vnitřní rozpor tohoto ustanovení jsou očividné. Nelze přece vyjmouti z národní správy něco, co v ní není. Nehledě k tomu, je zavedení národní správy podle § 2 dekretu obligatorní a v případech nepochybných jest tudíž rovněž zavést národní správu, ovšem jest nejen účelno, nýbrž i nutno (srv. slovo »ihned« v § 24 dekr.) na žádost původního majitele věc ihned z národní správy vyjmouti. Rovněž ustanovení § 1, odst. 3 jedn. řádu (str. 100, 195) o lichém počtu členů kolegia národních správců postrádá opory v dekretu, neboť podle § 17, odst. 2 dekr. není nezákonný ani sbor o sudém počtu členů (i když je velmi nevhodný).

Dále na str. 79 jako obligatoria negotii rozhodnutí o zavedení národní správy požaduje autor zcela bez normativního podkladu nejen naturalia avšak i accidentalia negotii [na př. i zaměstnání národního správce, stav(!) osoby knihovně oprávněné a pod.].

Přesahovalo by meze této recenze zmiňovati se o některých dalších drobnějších roznostech názorů [zejména na př. co se odpovědnosti sboru národních správců týče (str. 121 a n.), kde s Nešporem rovněž nesouhlasím, avšak odůvodnění by vedlo příliš daleko atd.].

Přesto však jest považovati knížku Nešporovu za dílo pečlivé a svědomité a za dobrou a úplnou příručku pro národní správcce i národní výbory. Viktor Knapp.

Dr. Miloš Kočka - Dr. D. Palečková: **Výklad k dekretu presidenta republiky o národní správě**. Nakladatelství Práce, Praha 1945, str. 70, cena Kčs 12,—.

Drobná knížička, uvedená předmluvou dr. Otakara Mrázka, je rozdělena ve čtyři oddíly, z nichž prvý obsahuje souvislý text dekretu, druhý výklad, další nařízení Slovenské národní rady ze dne 5. VI. 1945 o národní správě a konečně poslední část obsahuje několik vzorů podání a rozhodnutí.

Výklad sám není podáván po paragrafech, nýbrž systematicky a jest rozvržen v šest oddílů a 28 stručných kapitol.

Jednotlivé oddíly pojednávají o neplatnosti násilných převodů, o majetku spadajícím pod národní správu, o subjektech takového majetku, oddíl čtvrtý pak obsahuje ustanovení procesní, restituce podle § 24 a zrušení národní správy, další oddíl jedná o osobě národního správce a jeho právech a povinnostech a konečně oddíl šestý obsahuje ustanovení trestní, opravné prostředky a ustanovení závěrečná.

Autorům nešlo o to zasahovati do přílišné hloubky a vyhledávati a řešiti nemalé problémy, které dekret podává. Šlo jim nepochybně o podání stručného, praktického rozvedení textu dekretu, především patrně pro potřeby národních správců, kterým zajisté nejde o vědecké poznání, nýbrž o praktické zpřístupnění zákonného textu. A to-muto účelu knížka právě svou stručnou a zhuštěnou formou a obecně srozumitelnou mluvou nepochybně dobře slouží.

Další nepochybnou předností knížky je uveřejnění dosti těžko přístupného nařízení slovenského, které se namnoze od úpravy československé, platící v historických zemích, značně liší.

Výklad je závislý na směrnících ministerstev průmyslu a dalších ze dne 18. VI. 1945, aniž by autoři upozornili na to, že tyto směrnice, které nejsou ničím jiným než směrnici podle § 22, odst. 4 dekretu, platí pouze pro národní správce, podléhající těmto ministerstvům a nemají tedy obecné platnosti a zejména i na to, že tyto směrnice nemají moci zákona a nemohou tudíž platit, pokud jsou s dekretem v rozporu. Podobně čerpají autoři z jednacního řádu, vydaného týmiž ministerstvy dne 18. VI. 1945, aniž však upozornili na jeho původ, takže se zdá, že výklad z něho čerpaný má obecnou platnost.

V jednotlivostech bude promluveno jen o zásadnějších věcech a nikoliv o drobnějších nedopatřeních [na př. ve vzkazu č. 2 ukládá národní výbor, tedy orgán administrativní, soudu provedení zápisu, na str. 19 se rozlišuje mezi věcmi movitými a nemovitými na straně jedné a majetkovými

mi právy na straně druhé (srv. §§ 298, 299 o. z. o.) a pod.]. Nelze úplně souhlasiti s úvahou autorů o poctivosti a pořádnosti držby (str. 17), neboť dekret č. 5/45 Sb., jakož i dekret tam v § 1, odst. 2 ohlášený, jsou podle mého názoru vůči občanskému zákoníku *leges speciales* a předpisů občanskoprávních o poctivém a pořádném držiteli bylo by možno použití teprve tehdy, nebude-li chystaný dekret podle § 1, odst. 2 na tyto otázky pamatovati.

Zákonného podkladu postrádá lišení procesu v pohraničí a v býv. protektorátu (str. 31). Rovněž tak postrádají normativního podkladu úvahy o tom, že rozhodnutí musí být doručeno knihovnímu soudu (str. 32) a že navrhopatel musí přiložiti k svému návrhu na zavedení národní správy nějaké doklady, zejména ovšem i proto, poněvadž zavedení národní správy se provádí *ex officio*, takže návrhu vůbec není třeba (str. 33).

Nejvážnější námitku mám proti výkladu slova »pozbyli« v § 24 v tom smyslu, že restituovati lze pouze majetek, kterého vlastníci pozbyli bez náhrady (str. 35). Tento názor, čerpaný zřejmě ze směrnic ministerstva průmyslu, nemá opory v dekretu, odporuje jeho duchu a svévolně zdržuje odčinění škod napáchaných okupanty. Pozbytím jest nepochybně pozbytí každé, ať úplatné či bezplatné, a vzájemné vyúčtování při převodu úplatném je věcí další normativní úpravy (srv. § 1, odst. 2 dekretu). Výklad slova »pozbyli« in favorem osob, které nabývaly majetek osob persekvovaných a většinou uvězněných a ubitých v koncentračních táborech je podle mého názoru zbytečným a násilným právníckým útlocitem ve prospěch těchto nabyvatelů, z nichž někteří jistě se budou odpovídati před lidovými soudy pro zločin podle § 10 retribučního dekretu.

Nesouhlasím rovněž s názorem, že národní správce nemá nikdy více práv než osoba, jejíž majetek byl dán pod národní správu (str. 40), v tom smyslu, jak to autoři vykládají. I když je majetek dán do národní správy podle § 3, protože byl v držbě, správě, nájmu a pod. osoby státně nespolehlivé, nejsou tím suspendována

pouze práva držitele, správce či nájemce, nýbrž i práva vlastníka, takže teoreticky není nikterak vyloučeno, že by národní správce měl více práv, než osoba, pro jejíž zásah do majetku k zavedení národní správy došlo. Konečně jest zajisté nesprávný názor, že místní národní výbor, jehož slyšení podle § 8, odst. 2 bylo opominuto, má právo stížnosti (str. 54). Nelze se totiž domnívat, že by v administrativním řízení měla nižší instance, jejíž dobré zdání má být slyšeno v řízení před instancí

vyšší, měla v tomto řízení postaveny strany a tudíž odvolání. Přes všechny tyto námitky však knížka jest zajisté s to dobře splnit svůj úkol, býti totiž stručnou a praktickou příručku národních správců.*)

Viktor Knapp.

*) Referát o komentáři dr. Viktora Knappa a dr. Jiřího Hromady »O národní správě« přineseme v příštím čísle. — Pozn. red.

Z právní praxe.

K výkladu § 271 ex. ř.

Na základě exekučního titulu proti fyzické osobě C vedla pro pohledávku 5.000 K s přísl. vymáhající věřitelka A exekuci proti neodevzdané pozůstatlosti po zemřelém C., zastoupené přihlášenou dědičkou D, a zabavením různých předmětů nabyta soudcovského zástavního práva na různých předmětech, zejména též na jedné zlatých náramkových hodinkách, zapísaných pod pol. 49 zájumního protokolu E II 546/40 okresního soudu exekučního v Praze. Časově později získal soudcovské zástavní právo na tomto předmětu další vymáhající věřitel B pro svoji vykonatelnou pohledávku 915,60 K s přísl.

Ježto šlo o rodinnou památku, byl tu zájem účastníků, aby sami získali tento předmět (dražba byla nařízena na 5. V. 1944) a zvolili proto postup podle § 271 ex. ř. Za tím účelem byly tyto hodinky odhadnuty; znalec prohlásil, že odhadní cena je 4.000 K, nejvyšší přípustná cena jako předmětu luxusního že je 10.000 K.

Nejprve podala návrh na převzetí podle § 271 ex. ř. přihlášená dědička D, její návrh však — jako zástupky-

ně povinné strany — byl podle § 180, odst. 1, § 278, odst. 1 ex. ř. odmítnut.

Poté podal přejímací návrh J. H. (třetí, dosud nezúčastněná osoba) a to tak, že byl ochoten převzít tento předmět za nejvyšší přípustnou přejímací cenu 10.000 K a vedle toho nahraditi bez započtení do přejímací ceny kromě útrat odhadu všechny dosud vzniklé exekuční náklady, jež jdou na vrub dlužníkův. Jako jistotu složil pak 2.000 K.

Zatím co k vyzvání soudu dlužník i vymáhající věřitel B mlčky (§ 56 ex. ř.) souhlasil, prohlásila vymáhající věřitelka A podáním svůj nesouhlas a svoje svolení neudělila. Uvedla, že návrh J. H. je vlastně zastřeným návrhem dědičky D, jejíž nárok byl již jednou pravoplatně zamítnut, neboť je z převzetí vyloučena.

Poté, ještě však ve smyslu § 271 ex. ř., učinila A sama návrh na převzetí a uvedla, že jako matka zesnulého C má zájem na tom, aby mohla hodinky podle § 271 ex. ř. převzít, aby tak po synovi měla alespoň nějakou památku. Jelikož hodinky byly znalcem odhadnuty na 4.000 K, prohlásila ochotu převzít je za obnos 5.000 K, čímž by byly podle jejich